

להאיר

שבת מברכין

ראש חודש ניסן

יחול ביום ראשון, ומולד הלבנה

ביום שבת, בשעה 7

46 דקות וחלק אחד

עלון תורני שבועי בהלכה ובאגדה

העלון מוקדש להצלחת לידן ומאי ישראל ובני ביתם הי"ו

הרב יעקב שניאור שלישי

תעשה את שלך!

חתונה ומחר בר מצוה ביום אחר נשארו בעבודה עד מאוחר ועוד שלל תירוצים כאלה ואחרים, עד שלבסוף הפתח הקטנטן שפתחנו הספיק להיסגר. אכן כל ההתחלות קשות וכל שינוי מצריך הקרבה אבל בסוף סוד ההצלחה היא ה-ת-מ-ד-ה!

מובא במדרש (רבה קהלת א, א): מעשה בתנא הקדוש רבי חנינא בן דוסא שראה את בני עירו עולים עם קורבנות נדרים ונדבות לירושלים להקריבם בבית המקדש, אמר לעצמו, כולם עולים לירושלים ומביאים נדרים ונדבות ואני, איני מעלה דבר! מה עשה יצא למדברה של עירו וראה שם אבן אחת, הוציא כליו, פטיש ואזמל והחל לסתתה עד ששברה וסיתתה ומירקה, שכל הרואה אותה אומר ברכא: אמר כעת עלי להעלותה לירושלים.

תם ונשלם לו בניית משכן ה' וכליו אשר עבנה בדיק רב בידי 'חכמי הלב' עושי מלאכת הקודש בני שבט לוי, ובראשם בצלאל בן אוּרִי בן חור למטה יהודה.

למותר לציין שמלאכה זו היא מהמלאכות הקשות שבמקדש, שבין היתר היה עליהם לעמוד בחיתוך וגילוף עצים, תפירת בדים בשלל צבעים ושזירת חוטים, התכת מתכת ויציקתה בשנית, עיצובם, הברקתם ומירוקם של כלי הזהב, הכסף והנחושת, שיבוצם של אבני החושן פתחי חותם איש על שמו לשנים עשר שבטי ישראל.

על הפסוק בפרשתנו: **וַיִּבְיֵאוּ אֶת הַמִּשְׁכָּן אֶל מֹשֶׁה אֶת הָאֵהָל וְאֵת כָּל כְּלָיו קְרָסִיו קְרָשָׁיו בְּרִיחָיו וְעַמֻּדָיו וְאֹדָנָיו** (לט, לג). הביא **רש"י הקדוש** את דברי חז"ל במדרש (תנחומא ס' יא), שסיבת הבאת המשכן אל משה משום שלא היו יכולים להקימו, ולפי שלא עשה משה שום מלאכה במשכן, הניח לו הקב"ה הקמתו, שלא היה בהם מי שיוכל להקימו מחמת כובד הקרשים, אמר משה לפני הקב"ה: **"איך אפשר להקימו על ידי אדם? הרי הוא כבד מאוד. השיבו הקב"ה: "אתה הנח ידיך עלי, וראה שהמשכן יתרום לבדו".** וכך עשה משה והמשכן עמד על תילו, וזהו שנאמר: **"הוקם המשכן" - שהוקם מאליו.** ויש לשאול, משה רבינו הקים את המשכן או שהוא הוקם מאליו? שכן פעם אחת נאמר: **"הוקם המשכן" - משמע שהוקם מאליו, ובפסוק הבא אחריו נאמר: "ויקם משה את המשכן" - משמע שמשם הקימו.**

ביקש לשכור לו פועלים, נדמנו לו חמישה בני אדם, אמר להם: **'מוכנים אתם להעלות לי אבן זו לירושלים?'**, אמרו לו: **'תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים לך אותה לירושלים'**. ביקש ליתן להם סכום זה אך לא נמצא בידו מעות באותה השעה, הניחוהו והלכו להם לדרכם. ראה הקב"ה את השתוקקותו לעלותה לירושלים וזימן לו חמישה מלאכים בדמות בני אדם, אמר להם: **'מוכנים אתם להעלות לי אבן זו לירושלים?'**, אמרו לו: **'תן לנו חמישה סלעים ואנו מעלים לך אותה לירושלים, ובלבד שתתן ידך ואצבעך עמנו'**. שים יד גם אתה, נתן ידו ואצבעו עמהם ונמצאו בין רגע עומדים בשערי ירושלים, ביקש ליתן להם שכרם על 'ההובלה המהירה' אבל הם נעלמו כלעומת שבאו.

ודרשו חז"ל שהתקשה משה רבינו להקים את המשכן בעצמו, אמר לו הקב"ה: **"אתה רק הנח ידיך ואני אקימו ויראה כאילו אתה הקמת אותו"**. אם כך מה משמעות הקמת משה את המשכן?
אלא כאן למדנו יסוד גדול מאוד בעבודת ה', שאת כל הפעולות שנראה לנו שאנו לא מסוגלים לעשות אם רק נתחיל, הקב"ה יעשה את שאר העבודה, שכן אמרו חז"ל (שיר השירים רבה ב, ב) את שאמר הקב"ה לנו: **"בני, פתחו לי פתח כחודו של מחט ואני אפתח לכם פתח כפתחו של אולם שקרונות ועגלות נכנסות בו"**. פשוט עלינו רק לפתוח פתח כחודו של מחט וההצלחה תאיר לנו פנים.
ואם נדמה בעינינו כי עשינו פתחים רבים והרבה יותר גדולים מחוד המחט, ובכל זאת לא קבלנו את מבוקשנו, יתכן וסגרו אותם באמרנו שנתחיל ללכת לשיעור תורה מדי יום אבל זה לא קרה היום יש

נכנס רבי חנינא בן דוסא ללשכת הגזית ושאל עליהם, האם יודעים אתם מי היו אותם פועלים? השיבו לו אחיו הכהנים: **'מאחר שבשמים ראו את חשקך הרב לעלות האבן לירושלים, עשו לך נס נשלחו מלאכי השרת בדמות פועלים להעלות האבן לירושלים'**.

רבי חנינא בן דוסא רצה בכל מאודו לעלות לירושלים כבני עירו אך היאך יעלה בידיים ריקניות, לבסוף הזדמנה לו אבן וסבלים וכל שנדרש לעשות הוא להניח ידו על האבן ומצא עצמו בשערי ירושלים. ועלינו ללמוד מכך שמה שהיה עד היום שהתחלנו והפסקנו שייך להיסטוריה, מעכשיו מתחילים מהתחלה, אל יאוש, על האדם לעשות את שלו, וישב במרומים יעשה את שלו ותראה הצלחה גדולה.

העלון מוקדש

לילידי נשמת הרב רבי יוסף מיכאל אברלם רנה זצ"ל והרב רבי גדליה משה בן רבי שלמה זצ"ל, ר' אברהם שניאור בן זוהרה ז"ל, ר' יעקב שניאור בן זוהרה ז"ל, ר' אהרן שניאור בן פוחא ז"ל, ר' אליה שניאור בן זוהרה ז"ל, יששכר בחובט בן אסתר ז"ל, איהו בחובט בת תמו ז"ל, יצחק בן נטע שתי, פנעה אינלוב בן טור ז"ל, ר' שלום צור בן דוד וחיה מצלף ז"ל, ר' אליהו מוריס בן איטל ז"ל, יוסף נבא בן עליה ז"ל, שלמה נבא בן מסודי ז"ל, בניאל נבא בן מסודי ז"ל, יהודה תורנמן בן חביב ז"ל, דנה מור יוסף בת יקטל ז"ל, מסודי נבא בת עשה ז"ל, ויהודה ברוך בן מרים ז"ל, אברהם חיים בן מלמה ז"ל, צדי יצחק בן אלה שתי, חיים חיים בן מרים ז"ל, יעקב אורי בן עשה ז"ל, פייץ בן ששתה ז"ל, פרטנה בת ענש ז"ל, אבנן בן פרטנה ז"ל, דוד בן פרטנה ז"ל, יעקב בחובט בן איהו ז"ל, שלומית בת פרטנה ריי ז"ל, עאל סימן בן אלס ז"ל, אלעם בן מסודי ז"ל, שלום בן אסתר ז"ל, יונה בת מסודה ז"ל, ביה בת אסתר ז"ל, רפאל בן זויטל ז"ל, יונה טוהא בן צ'הלה ז"ל, חול של בת נעשה ז"ל, הר"צ רבי דוד משה בן יוחא ז"ל.

לרבותא זג בת איהו ז"ל, הלל אלס בת ש"ו, חול צור בת רטה ז"ל, דוד אינלוב בן סביה ז"ל, חנה תמיר בת פרטנה רבקה ז"ל, נדי בת גלית לצד קורש בן קייטא.

להצלחת אברהם צור בן אסתר ושלום ב"ב ז"ל, ישראל שניאור ב"ב ז"ל, לודן ומאי ישראל ב"ב ז"ל, עירן ונטל חג"ב ב"ב ז"ל, הרב שמשון בן רחאם בן איהו של"ט א"ב ז"ל, הוריה רבקה בת גלית ז"ל, להצלחה ביינו הנון, לודן ומאי ישראל בני ביתם ז"ל.

להצלחת יהודה בן איילה גולה וגלית בת דינה וכל יוצאי חלציהם הי"ו

גיליון 530

פקודי-החודש

תשפ"ה

כניסת שבת: 17:27

צאת שבת: 18:38

ר"ת: 20:11

להורות

ברכת האילנות

שאלה: מתי יש להעדיף לברך ברכת האילנות? ועל איזה אילנות?

תשובה: אמרו חז"ל (ברכות מג), היוצא בימי ניסן ורואה אילנות של מאכל אשר מוציאים פרחים, צריך לשבח ולהודות לה' יתברך עליהם ולברך: "בא"י אמ"ה, שלא חיסר בעולמו כלום, וברא בו בריות טובות ואילנות טובות, ליהנות בהם בני אדם". וכן פסק מרן בשלחן ערוך (סי' רכ"ט א) שברכה זו אומרים אותה רק פעם אחת בשנה בלבד בחודש ניסן, ולכתחילה יש לברכה בתחילת חודש ניסן אבל אם לא נדדמן לו רשאי לברך במשך כל החודש, וכן אם לא הספיק לברך בחודש ניסן, רשאי לברך בחודש אייר (ש"ת יחזקאל דעת ח"א סי' א), ואין להקדים לכתחילה ולברך בחודש אדר, מכל מקום אם בירך יצא ידי חובה (חזון עובדיה פסח עמ' כד).

טוב ונכון לברך ברכת האילנות במניין (כף החיים סי' רכ"א ז), מכל מקום זריזים מקדימים למצות ולכן אם אין לו מנין בראש חודש, עדיף לברך ביחיד ובראש חודש מאשר להמתין למניין (חזון עובדיה פסח עמ' כד).

גם הנשים תברכנה ברכה זו שאינה תלוי בזמן (חזון עובדיה פסח עמ' ז), ונכון לחנן גם את הילדים הקטנים לברך ברכת האילנות (תורת מועדים פ"ב ס"ו). וצריך לדעת שיש לברך רק על אילנות שמוציאים פירות מאכל, ואין לברך על אילנות סרק (משנה ברורה סי' רכ"ט סק"ב, כף החיים אות יא), מכל מקום עבר ובירך עליהם אינו צריך לחזור ולברך (חזון עובדיה פסח עמ' יא), ולא יברך לכתחילה על אילנות המורכבים שיש אוסרים לברך עליהם (שם עמ' טו), ויש אומרים שאין לברך על האילנות שהרכיבו אותם בעצמם אבל על גידולי אילנות מורכבים אפשר לברך עליהם (ש"ת אור לציון ח"ג פ"ו ה"א), וכן יכול לברך על אילנות בתוך שלוש שנים לנטיעתם (חזון עובדיה שם עמ' ט, ובש"ת אור לציון שם ה"ד כתב שאין לברך על אילנות של עולה).

וכן מצד הדין צריך שיהיה לפחות שני אילנות, ואפילו ששניהם ממין אחד, והמברך על כמה מיני אילנות הרי זה משובח (חזון עובדיה שם עמ' יג), ובדיעבד אם אינו מוצא אלא אילן אחד, רשאי לברך עליו (חזון עובדיה ברכות עמ' תנח, ש"ת רבבות אפרים ח"ח סי' עז).

למעשה

וברא בו בריות טובות

אמרו חז"ל (סוטה יד): "ואמר רבי חמא ברבי חנינא: מאי דכתיב 'אחרי ה' אלהיכם תלכו' - וכי אפשר לו לאדם להלך אחר שכינה? והלא כבר נאמר 'כי ה' אלוהיך אש אוכלה הוא!' אלא להלך אחר מידותיו של הקדוש ברוך הוא: מה הוא מלביש ערומים, דכתיב 'ויעש ה' אלקים לאדם ולאשתו כתנות עור וילבישם', אף אתה הלבש ערומים; הקדוש ברוך הוא ביקר חולים, דכתיב 'וירא אליו ה' באלוני ממרא', אף אתה בקר חולים; הקדוש ברוך הוא נחם אבלים, דכתיב 'ויהי אחרי מות אברהם ויברך אלקים את יצחק בנו', אף אתה נחם אבלים; הקדוש ברוך הוא קבר מתים, דכתיב 'ויקבר אותו בגיא', אף אתה קבור מתים".

מסופר על הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל ראש ישיבת 'קול תורה' בירושלים שכל ימיו נהג ברגישות רבה כלפי הזולת, ששנה אחת התאספו כל הציבור לברך ברכת האילנות יחד עם הרב זצ"ל. מנהגם מזה שנים רבות לברך על האילנות בחצר אלמנה הגרה בסמוך לבית מדרשו.

בין הרבים שהגיעו לברך במחיצת הרב אויערבך היו גם כמה תלמידי חכמים, הם כדרכם הסתובבו בין האילנות והתבוננו בעיניהם בדקדוק בעצי האילנות לחפש את הפריחה המלבלבת בימי חודש ניסן.

הם ניגשו לרב אויערבך והסבו את תשומת ליבו כי בחצר הזו יש רק אילן אחד שהוא מלבלב ופורח, והציעו: 'במרחק כמה דקות הליכה ישנה חצר המלאה בעצי פרי שונים הפורחים במלוא הדרם, אולי נלך יחד עם כל הציבור לברך שם בהידור רב'.

הרב אויערבך סירב לעבור לחצר השנייה ולא הסביר דבריו. לאחר שכל הציבור בירכו ברכת האילנות ביקש הרב מהקהל הרב שיבוא להסתופף לידו. הרב הביט בעיניו המיוחדות בקהל תוך שהוא מפנה ראשו לצדדים הלך ושוב ואמר: 'דעו לכם שמדי שנה מנהגנו לברך כאן בחצר האלמנה ברכת האילנות, בקוצר רוח ממתנה האלמנה האומללה לא' ניסן בו יגיעו כל הרב ובני קהילתו לברך בחצרה והדבר מסב לה קרות רוח רבה. היא ניגשת לארון הספרים שבביתה ונוטלת את המחזור של פסח ועומדת בחלונה ומברך יחד איתנו את הברכה'.

ואז עצר הרב ושוב הפנה את ראשו לצדדים ואמר: 'היש הידור מצוה גדול מזה?! נכון שאין באילנות שבחצרה שני אילנות מלבלבים אבל לשמח אלמנה גדול יותר מהידור מצוה, ודי לברך על אילן אחד ובלבד לשמח אלמנה אומללה!'

להחכים

מאת הגה"ח אברהם ישי שניאור ז"ל

"כָּל תְּזַהֵב הָעֵשׂוּי לְמַלְאכָה כָּכָל מְלֹאכֶת תִּקְדָּשׁ..." (לח, כד)

מון החיד"א זיע"א הביא בספרו 'חומות אנך', את דברי הגאון הצדיק רבי וידאל הצרפתי זיע"א, אמרו חז"ל במדרש (שמות רבה טז, ב): "לא היה העולם ראוי להשתמש בזהב, ולמה נברא? בשביל המשכן ובשביל בית המקדש נאמר 'וזהב הארץ ההיא טוב', ואוב הוא בית המקדש שנאמר 'ההר הטוב הזה והלבנון'. וקעת מובן הפסוק "כל הזהב העשוי" בעולם, אינו אלא "למלאכה", לצורך מלאכת המשכן.

להתבונן

"וַיֵּרָא מִלְּשָׁה אֶת כָּל הַמְּלָאכָה וְהָיָה עֵשׂוֹ אֲתָהּ כְּאִשֶּׁר צִוָּה ה' בְּן עֵשׂוֹ וַיִּבְרַךְ אֲתָם מִלְּשָׁה" (לט, מג)

הקשה מרן ראש הישיבה הגאון רבי יהודה צדקה זצ"ל מדוע נאמר בפסוק פעמיים 'עשו' 'כן עשו'? ועוד מהו 'וירא משה', וכי רק משה ראה שנגמרה מלאכת בניית המשכן? ותיירץ שבאמת משה רבינו ראה וידע את מה שאחרים לא ראו ולא ידעו, בשעה שהיה משה רבינו בשמים הוא ראה את בית המקדש של מעלה שכנגדו מכוון בית המקדש של מטה. וקעת כשנגמרה המלאכה הוא ראה שהוא נבנה בדיוק כמו בית המקדש של מעלה, 'וירא משה את כל המלאכה' - רק משה ראה, 'והנה עשו אותה' - את המלאכה, 'כאשר ציווה ה' בן עשו' - בדיוק כמו בית המקדש של מעלה.

יש קונה עורמרו כפרוטה אחת!

העלון הזה שבידכם רבים נהנים ממנו ומתחזקים, בזכותכם נוכל להגיע ליותר קוראים ולחזקם! אל תפספסו.

תרומות ניתן להפקיד בסניף הדואר, בנק 09 סניף 001 מס' ח-ן 2718517 ניתן לפנות: 053-4139903

הציבור היקר מוזמן מדי ערב להשתתף בשיעוריו של הרב יעקב שניאור שליט"א

בבית מדרש 'להאיר', רחוב הרב קוק 4 חדרה

18:00 - שיעור חיזוק • 18:15 - שיעור בגמרא מסכת קידושין

18:45 - שיעור בהלכה ומוסר • 20:00 - תפילת ערבית

ברוכים הבאים - טעמו וראו כי טובה